

Vladimír Iljič

Lenin maják, Lenin zvon, bim, bam, bom... verše, které kdysi napsal Vladimír Majakovskij, ještě předtím, že si prohnal hlavu kulí. Lenin byl prototypem vůdce, který ovlivnil dějiny světa na téměř celé století. Dnes se můžeme už jen dohadovat, zda byl tak naivní, že věřil v ideální svět a jeho víru mu narušila existence obyčejného člověka, který umí krást, mstít se a má mnoho vlastností, s nimiž nepočítal, nebo zda to byl skutečně vypočítavý prospěchář. Studoval jsem v období komunistického impéria, což s sebou přinášelo dennodenní nechtěná setkání s tímto velikánem. V povinných politických předmětech jsme se i na vysoké škole museli seznamovat s Leninovými spisy a citovat z nich v povinných referátech. Samozřejmě, že to nikdo nečetl a opisovali jsme nesmyslné blábohy od předchozích generací. Snažili se v nás vybudovat představu, že Lenin byl geniální myslitel, který je vlastně zodpovědný za veškeré znalosti lidstva. Jen tak namátkou ve mně zanechal hlubší stopu jeden z jeho citátů:

„Elektron je stejně nevyčerpatelný jako hmota sama.“

Těžko odhadnout, co tím chtěl velký myslitel říci. Nabízí se ale možnost, že poukazyval na to, že látka je složená z molekul, ty jsou složené z atomů, atomy z jader a obalů, jádra z neutronů a protonů a obaly z elektronů. A že naše znalosti se budou nadále prohlubovat a zjistíme, že elektron je složený z dalších částic a ty z dalších, a tak dále až do nekonečna. Dnes dobře víme, že to není možné. Pokud by něco podobného fungovalo, bylo by v konečném objemu obsaženo nekonečné množství informací, což je v rozporu s představou, že informace musí být nesena něčím materiálním. Musí existovat nějaká poslední úroveň skutečně nedělitelných a elementárních částic. A je docela možné, že elektron je jednou z nich. Dnes už to mohu říct, Vladimír Iljič se mýlil. A nejenom v představě o struktuře látky.

* * *

V polovině 80. let 20. století jsem dělal kandidaturu, jakousi obdobu dnešního Ph.D. Po zhruba roce se podávalo tzv. *minimum*, velmi kratičký spisek, v němž měl adept prokázat, že je schopen vědecky pracovat. V jiné podobě tato povinnost existuje dodnes. Sepsal jsem krátké pojednání o tehdejších představách vzniku vesmíru a poukázal na to, v čem jsou představy neúplné, které z nich jsou jen víze a co by mohlo být realitou. Byl to můj první dokument psaný na počítači, předtím se vše psalo na psacím stroji. S napětím jsem očekával posudek, protože téma vzniku vesmíru je samozřejmě poněkud kontroverzní a každý k němu přistupuje jinak. Oponentovi by se některé mé výtky k stávajícím představám nemusely zamlouvat. Po čtrnácti dnech přišla obálka a v ní posudek. Překvapení to bylo veliké. Oponent se ani větou nezmínil o tématu, které jsem zpracovával. Jedinou výtkou bylo, že v práci málo cituji (tedy vůbec) Vladimíra Iljiče, který nepochybně vše, co jsem napsal, věděl dávno předtím.

Ještě, že už byly počítače. Nechal jsem vyhledat znak konce odstavce, nahradil ho čárkou, souslovím „jak již řekl Vladimír Iljič Lenin“ a novým koncem odstavce. Takto přepracované dílko, které mělo jen několik stran, jsem opět vytiskl a odeslal s vlažnou reakcí na posudek zpět. Už se nikdo nikdy neozval a já mohl směle pokračovat ve svém vědeckém bádání, které se týkalo zcela jiné problematiky. Lenin maják, Lenin zvon, bim, bam, bom.